

Portal Województwa Lubuskiego

Samorząd wspiera lubuskie zabytki

Kategoria - Kultura i dziedzictwo

Data publikacji -9 października 2023 godz. 12:50

- Lubuskie ma najwięcej zabytków w Polsce zaraz po województwie dolnośląskim w przeliczeniu na jednego mieszkańca - mówiła podczas sesji Sejmiku marszałek Elżbieta Anna Polak.

Radni województwa zapoznali się ze sprawozdaniem z realizacji w latach 2021-2022 „Programu opieki nad zabytkami województwa lubuskiego na lata 2021-2024”.

Województwo Lubuskie na prace konserwatorsko - remontowe przeznaczyło w latach 2021 - 2022 łączną kwotę 2.500.000 zł.

- **Kwota dotacji przyznanych w 2021 r. wyniosła 1.200.000 zł**
- **Kwota dotacji w 2022 r. wyniosła 1.300.000 zł**

Dla porównania, w omawianym okresie sprawozdawczym, Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków udzielił dotacji celowych na prace remontowo-konserwatorskie w kwocie **807.610,00 zł.**: w roku 2021 - 426.310,00 zł, w roku 2022 - 381.300,00 zł.

W ramach programu „Ochrona zabytków” Ministerstwo Kultury, Dziedzictwa Narodowego w latach 2021 i 2022 udzieliło wsparcia finansowego na prace remontowe obiektów zabytkowych w kwocie **9.044.119,87 zł.**: w roku 2021 r. - 3.973.556,30 zł (20 obiektów); w 2022 r. 5.070.563,57 zł (17 obiektów).

- Nasz program jest niewielkim uzupełnieniem do rządowego programu. To jest zadanie rządu. To minister kultury odpowiada za rewitalizację zabytków. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego ma pulę, którą przeznacza na województwa. Nasze województwo ma najwięcej zabytków w Polsce zaraz po województwie dolnośląskim w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Samorząd województwa zdecydował uzupełniać rządowy program. Nasza pula wynosi 1,3 mln zł, ale nie zastąpi działań ministerstwa – mówiła podczas poniedziałkowej (9 października 2023 r.) sesji Sejmiku Województwa Lubuskiego **marszałek Elżbieta Anna Polak.**

- Nasz program jest uzupełnieniem różnych programów, które mają wspierać odbudowę i renowację zabytków. W ostatnim programie Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego tylko 10 proc. zabytków niesakralnych otrzymało wsparcie. Program realizowany przez województwo oraz regulamin uchwała Sejmik województwa. Wypełniamy zatem wolę radnych. My nie rozróżniamy zabytków, czy są one prywatne czy nieprywatne. Od czterech lat piszemy pisma do ministerstwa, aby zwiększył budżet Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Od 10 lat jest to 400 tys. zł i to jest ta odpowiedź. My zaczynaliśmy od 100 tys. zł. i co roku ta pula jest zwiększana na wniosek radnych. Te środki są bardzo dobrze wydatkowane i analizowane przez doświadczony zespół ekspertów. W nowej perspektywie mamy 30 mln euro na rewitalizację, również w ramach ZIT-ów są zaplanowane środki. Apeluję, aby miasta bardziej odpowiedzialnie te środki inwestowały – mówił **wicemarszałek Łukasz Porycki.**

Marszałek Elżbieta Anna Polak dodała, że są bardzo duże środki, które mogą być wydatkowane na termomodernizację – ocieplenie i elewację. - W ramach KPO, którego wciąż nie ma, to 35 mld euro. Po tej dyskusji widać, jak te pieniądze nam są potrzebne – dodała lubuska marszałek, podsumowując wymianę zdań podczas sesji Sejmiku.

„Program opieki nad zabytkami województwa lubuskiego na lata 2021-2024” został opracowany na podstawie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Przepisy zobowiązują Zarząd Województwa Lubuskiego do

sporządzenia, a Sejmik Województwa Lubuskiego do przyjęcia wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami obejmującego okres czterech lat. Zgodnie z ustawą, z realizacji Programu sporządza się co 2 lata sprawozdanie, które przedstawia się Sejmikowi Województwa.

Podstawowym narzędziem realizacji zapisów Programu przez Samorząd Województwa Lubuskiego są **dotacje celowe na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków znajdujących się na terenie województwa lubuskiego** udzielane zgodnie z Uchwałą Sejmiku Województwa Lubuskiego z 22 października 2012 r. W omawianym okresie sprawozdawczym Sejmik Województwa Lubuskiego udzielił po raz trzynasty i czternasty w historii Województwa Lubuskiego tego rodzaju dotacji. Zostały one przeznaczone przede wszystkim na renowację zabytkowych obiektów sakralnych w różnych miejscowościach regionu. Ich szczególna wartość artystyczna i historyczna stanowi największy walor kulturowego pejzażu województwa lubuskiego.

Samorząd Województwa w latach 2021 i 2022 realizował prace o charakterze remontowo-konserwatorskim i modernizacyjnym w instytucjach kultury dla których jest on organizatorem, a zlokalizowanych w obiektach zabytkowych:

a) Teatr im. Juliusza Osterwy w Gorzowie Wielkopolskim w 2021 r. zakończył projekt polegający na modernizacji teatru oraz wyposażenie go w sprzęt multimedialny przez co realizował drugi cel priorytetowy czyli podniesienie atrakcyjności oferty kulturalnej teatru.

b) Lubuski Teatr w Zielonej Górze: „Remont portierni z przylegającym holem oraz wejściem do części administracyjnej teatru na parterze budynku Lubuskiego Teatru w Zielonej Górze pomiędzy salą laboratorium twórczego - klubu aktora, a korytarzem przy portierni - etap I montaż drzwi p.poż.” oraz „Modernizacja Lubuskiego Teatru w Zielonej Górze” - to projekty, na których skupił się teatr w latach 2021-2022. Dzięki drugiemu projektowi na placu teatralnym powstała Scena Lalkowa (Teatr Lalek), całkowita wartość zadania wynosi 18.585.961,51 zł, środki z budżetu Województwa Lubuskiego przekazane w 2021 r. - 732.009,00 zł oraz 2022 r. - 1498.176,62 zł.

c) „Kompleksowy remont, konserwacja i renowacja zabytków oraz modernizacja wystaw stałych w Zagrodzie Młyńskiej w Bogdańcu” - to zadanie, które realizuje Muzeum Lubuskie im. Jana Dekerta w Gorzowie Wlkp. wpisując się w cel priorytetowy drugi. Całkowita wartość zadania wyniesie: 12.396.400,82 zł., środki z budżetu Województwa Lubuskiego w 2021- 147.711,32 zł, w 2022- 1.000.000,00 zł.

d) „Wspieranie działań muzealnych” na to zadanie Muzeum Etnograficzne w Zielonej Górze Ochli w ramach programu MKiDN pozyskało środki na kwotę ogółem 507 782,20 zł, dofinansowanie w 2021 MKiDN - 166 500,00 zł, UM- 225 000,00 zł, Muzeum - 116 282,20 zł, a w 2022 r. na kwotę ogółem 138 929,80 zł, dofinansowanie MKiDN - 80 500,00 zł, UM - 58 429,80 zł.

Działania uwzględnione w czterech priorytetach

Wojewódzkie instytucje kultury były inicjatorami i realizatorami wielu działań, które wpisywały się w 4 cele priorytetowe:

Cel priorytetowy 1 - Rozpoznanie zasobu, poprawa skuteczności ochrony zabytków i efektywne zarządzanie zasobem. Przykładowe zadania:

1. Teatr im. Juliusza Osterwy w Gorzowie Wielkopolskim realizował zadania w zakresie obiektu zabytkowego jakim jest budynek teatru, który regularnie przechodzi przeglądy techniczne. Zabytkowy Obiekt jest na bieżąco monitorowany i wykonywane są drobne naprawy tak, aby zachować zabytkową substancję w jak najlepszym stanie.
2. Lubuski Teatr w Zielonej Górze w 2021 r. zlecił wykonanie projektu koncepcyjnego wraz z wizualizacją przebudowy i adaptacji wnętrza w budynku zabytkowym Lubuskiego Teatru. Projekt dotyczy przestrzeni ok. 1500 m² obejmującej portiernię wraz z przyległym holem i wejściem do części administracyjnej budynku LT oraz pozostałe pomieszczenia, tj. Scena Duża wraz z widownią, Scena Kameralna, foyer na parterze oraz I piętrze, przestrzeń wejściowa, pomieszczenie kasy, klatka schodowa, pozostałe pomieszczenia.
3. Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze w 2022 roku pozyskało do swoich zbiorów kolekcję wołyńską Tadeusza Marcinkowskiego. Jest to tworzony od blisko 50 lat zbiór kart pocztowych z lat 1900-1939. Prowadzone są intensywne prace badawczo-rozpoznawcze nad obiektami.
4. Muzeum Lubuskie im. Jana Dekerta w Gorzowie Wlkp. prowadzi ewidencje oraz digitalizację zbiorów. Kontrolowany jest również sposób magazynowania i przechowywania zbiorów. W 2021 r. Muzeum Lubuskie utworzyło pracownię konserwacji i restauracji obiektów zabytkowych, którą rozbudowano w 2022 r.
5. Muzeum Etnograficzne w Zielonej Górze Ochli w 2021 r. Muzeum pozyskało do Działu Naukowo-Badawczego ogółem 117 muzealiów. Ogólna liczba zabytków wpisanych na inwentarze w 2021 r. wynosiła 8871 muzealiów. Muzeum z każdym rokiem stara się powiększać swoje zbiory i tak w roku 2022 r. pozyskało 31 muzealiów.

Cel priorytetowy 2 - Rewaloryzacja zabytków jako czynnik rozwoju społeczno-gospodarczego oraz rozwoju potencjału turystycznego. Przykładowe zadania:

1. Teatr im. Juliusza Osterwy w Gorzowie Wielkopolskim; w 2021 roku zakończył się projekt polegający na modernizacji teatru oraz wyposażenie go w sprzęt multimedialny.
2. Lubuski Teatr w Zielonej Górze; Rozbudowa Teatru oraz stworzenie od podstaw

sceny lalkowej bezapelacyjnie podnosi atrakcyjność tego miejsca oraz rozwija jego potencjał turystyczny odkrywając dla mieszkańców oraz turystów całkowicie nowy obraz sztuki teatralnej.

3. Muzeum Lubuskie im. Jana Dekerta w Gorzowie Wlkp.; prowadzenie prac remontowych i konserwatorskich przy Zagrodzie Młyńskiej w Bogdańcu - filia Muzeum Lubuskiego. W 2022 r. utworzona została dokumentacja projektowa obejmująca remont i przebudowę dawniej willi Gustawa Schroedera oraz budynku oficyny.

4. Muzeum Etnograficzne w Zielonej Górze Ochli; ochrona i poprawa stanu zachowania zbiorów zgromadzonych na wystawach, ekspozycjach stałych i czasowych oraz magazynach. Działania te realizowane są poprzez zabiegi konserwatorskie, które zmierzają do rewaloryzacji zabytków Muzeum Etnograficznego w Zielonej Górze-Ochli.

5. Filharmonia Zielonogórska im. Tadeusza Bairda w Zielonej Górze. Dzięki rozbudowie zwiększy się potencjał kulturowy i turystyczny regionu przez szersze udostępnienie dziedzictwa kulturowego, zwiększenie udziału społeczeństwa w kulturze, zwiększenie poziomu i jakości oddziaływania oferty kulturalnej.

Cel priorytetowy 3 - Budowanie tożsamości regionalnej poprzez edukację. Przykładowe zadania:

1. Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze; Systematyczna przebudowa stałej wystawy Działu Winiarskiego przyczynia się do rozwoju potencjału turystycznego województwa. Rozbudowa Muzeum Ziemi Lubuskiej przyczyniła się do wzniesienia na wyższy jakościowo poziom procesów integracji regionalnej.

2. Muzeum Lubuskie im. Jana Dekerta w Gorzowie Wlkp.; realizowało w latach 2021-2022 poprzez współpracę z organizacjami w organizowaniu wydarzeń takich jak: coroczny Ogólnopolski Konkurs Pisanek im. Michała Kowalskiego, międzynarodowy projekt „Historyczne Gotowanie” oraz współorganizacja Święta Chleba w Bogdańcu.

3. Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Cypriana Norwida w Zielonej Górze; realizowała szereg konkursów, wystaw, wykładów otwartych i spotkań autorskich. W 2021 roku Instytucja zrealizowała m.in: projekt "RozCZYTAJmy się", podczas którego odbyły się 3 warsztaty z lokalnymi twórcami artystami.

4. Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Zbigniewa Herberta w Gorzowie Wlkp. wydała z okazji Dni Pamięci i Pojednania, książki Matthiasa Lehmana: „Willa Hansa Lehmana w Gorzowie Wielkopolskim (Landsbergu)". Dodatkowo tworzy i bezpłatnie udostępnia cyfrowe zasoby dziedzictwa kulturowego (Gorzowska Biblioteka Cyfrowa).

Cel priorytetowy 4 - Ochrona krajobrazu kulturowego i świadome jego kształtowanie współgrające z integracją przestrzenną regionu. Przykładowe zadania:

1. Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze dziedzictwo Kresów. W regionie lubuskim ponad 50% społeczności ma bezpośrednie lub pośrednie związki z tymi terenami. W 2022 roku zostały pozyskane do zbiorów Muzeum cenne karty pocztowe z terenu Wołynia. Dodatkowo współpracowało z Fundacją Tłocznia, Lubuskim Centrum Winiarstwa oraz Urzędem Marszałkowskim Województwa Lubuskiego podczas organizacji Lubuskiego Festiwalu Otwartych Piwnic i Winnic oraz Dni Otwartych Piwnic.
2. Muzeum Lubuskie im. Jana Dekerta w Gorzowie Wlkp; filia Muzeum Grodu Santok propaguje wiedzę na temat historycznych aspektów regionu, świadomości społecznej oraz trwałego zachowania istniejącej substancji zabytkowej powiązanej z krajobrazem naturalnym.
3. Muzeum Etnograficzne w Zielonej Górze Ochli; prace przy zabytkowych obiektach: wymiana gontu na dachu chaty z Jurzyna (2021); wymiana gontu wraz z konserwacją wiatraka z Kiełcza (2021); renowacja zabytkowego gołębnika z Krężoł (2022); wymiana poszycia dachu na zabytkowej stodole z Cisowa (2022).
4. Regionalne Centrum Animacji Kultury w Zielonej Górze. Rewitalizacji poddany został cały zabytkowy park, zarówno w części przy starej willi RČAK, jak i również nowo powstałym budynku ČKK. W jej ramach został odtworzony pierwotny układ ścieżek i alejek parkowych